

Магістр 2 курсу
факультету економіки і права ХНЕУ

**ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ – ОСНОВНИЙ ФАКТОР
РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ**

Анотація. Розглянуто важливість розвитку людського капіталу та його інвестування як для окремого працівника, так і для всієї організації.

Аннотация. Рассмотрено значение развития человеческого капитала и его инвестирования как для отдельного работника, так и для организации в целом.

Annotation. The importance of developing human capital and its investment, both for the individual employee and the organization as a whole is discussed.

Ключові слова: капітал, людський капітал, інвестиції, ефективність інвестування.

Розвиток сучасної економіки, перш за все, залежить вже не від досягнень НТП, а від людського фактора. Хоча й простежується взаємозалежність НТП та людського розвитку, але першим був саме людський розвиток, а НТП – його наслідок. Зараз більше уваги при прийнятті кандидата на вакантну позицію приділяється його особистісним якостям ніж професійним навичкам і здібностям, хоча вони також мають досить вагоме значення. Тому дослідження розвитку людського капіталу та управління цим розвитком є досить актуальним на даний момент.

Метою дослідження є аналіз підходів до формування та розвитку людського капіталу як основного фактора розвитку економіки знань.

Отже, об'єктом дослідження виступає людський капітал.

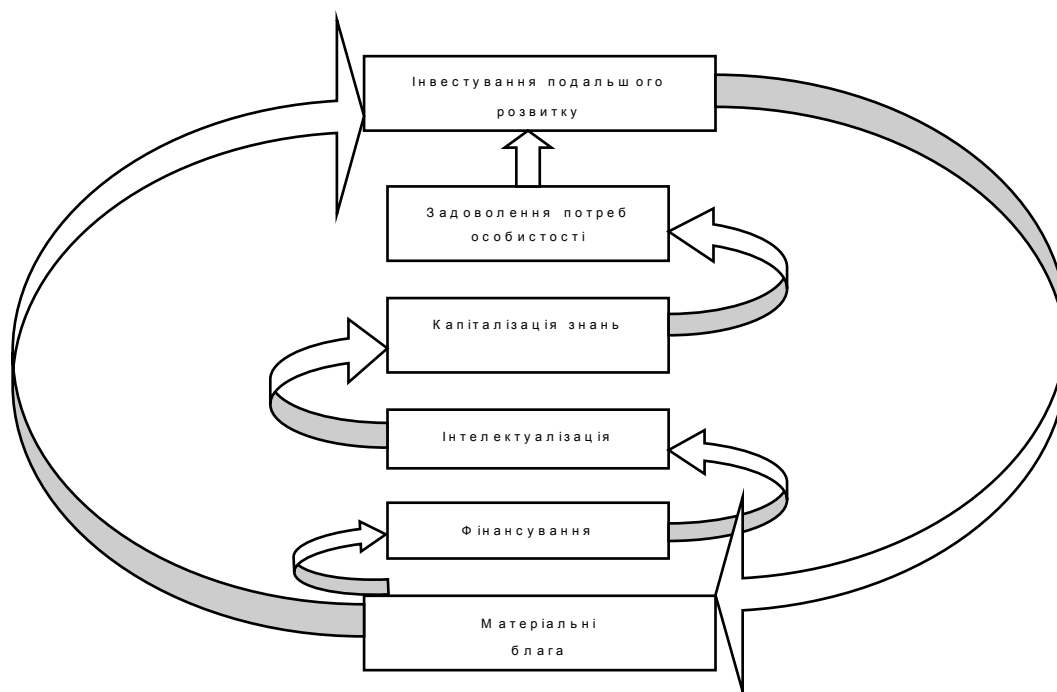
Тоді предмет дослідження – підходи до формування та розвитку людського капіталу в умовах економіки знань.

Досить часто стикаємося зі стереотипним сприйняттям поняття "капітал", але особливо часто з розумінням поняття "людський

капітал". Аналіз літератури показав, що все, що пов'язане з капіталом, вимірюється матеріальними одиницями, а, частіше за все, грошовими вимірами. Таке розуміння досить хибне. Людський капітал – сукупність інтелектуальних здібностей, особистісних характеристик особистості та її практичних навичок, отриманих у процесі практичної діяльності людини.

Розвиток людського капіталу, як і будь-якого іншого різновиду капіталу, розглядається як процес, який базується на початковому етапі розвитку в матеріально-речовій формі і поступово перетворюється у форму фінансову та інтелектуальну. Така форма перетворення капіталу актуальна для всіх його різновидів, людський капітал не є винятком. Матеріально-речовою формою при цьому виступає задоволення першочергових людських потреб (житло, їжа, одяг), фінансовою формою є витрати на навчання та розвиток своїх знань, вмінь, навичок, інтелектуальною формою – вдосконалення набутих знань, самонавчання та вміння розпоряджатися набутими знаннями. Треба зауважити, що процес розвитку людського капіталу циклічний та спіралеподібний. Тобто проходить той же шлях від матеріально-речової форми до інтелектуальної, але на вищому рівні у зв'язку з підвищенням потреб та вимог особистості. Аналіз літературних джерел, а саме таких авторів, як: Кавецький В. В., Васильченко В. С., Гриненко А. М., Грішнова О. А., Калина А. В., Мазіна О. І. та інших, дозволив весь процес формування людського капіталу зобразити таким чином (рисунок).

Рис. Етапи перетворення людського потенціалу в людський капітал

Людський капітал – це не лише ресурс для економічної сфери суспільства, а й об'єкт для інвестування, що приносить досить тривалий економічний ефект. Інвестиції в людський капітал становлять будь-які дії, що підвищують професійну кваліфікацію та продуктивні здібності людини і тим самим продуктивність її праці. Витрати, що сприяють підвищенню людської продуктивності, можна розглядати як інвестиції, оскільки поточні витрати здійснюються з тим розрахунком, що їх буде багаторазово компенсовано дедалі значнішим потоком доходів у майбутньому [1].

На думку таких авторів, як: Васильченко В. С., Гриненко А. М., Грішнова О. А., людський капітал має такі дещо специфічні особливості:

- формується за рахунок реальних (матеріальних і духовних) витрат;

- витрати на збільшення людського капіталу пов'язані зі зменшенням вільного часу;

- людський капітал і його зміни поки що не можуть бути точно виміряні;

- межа і частка використання контролюються суб'єктом залежно від його мотивації, світогляду і культури;

- результат використання цього капіталу може проявитися в декількох ефектах: економічному (має вартісну, інформаційну й натуральну оцінку), психологічному, соціальному тощо; може бути прямим, опосередкованим, інтегральним і т. д.; може бути індивідуальним, колективним, суспільним та ін.; може бути короткостроковим, довгостроковим, пролонгованим;

- його збільшення може сприяти зростанню продуктивності та якісним змінам праці;

- схильний до фізичного зносу внаслідок недосконалості пам'яті, старіння людини, смерті тощо [2].

Людський капітал схильний не тільки до фізичного, але й морального зносу, тобто старіння знань. Дійсно, інформація старіє, однак знання накопичуються і з часом переходять у знання більш високого порядку.

В основному інвесторами в людський капітал виступають підприємства. Вони ж виступають і найефективнішими виробниками

Література: 1. Кавецький В. В. Інвестиції в людський капітал та його формування / В. В. Кавецький // Экономические науки. – 2007. – № 1. – С. 96.

2. Управління трудовим потенціалом : навч. посібн. / Васильченко В. С., Гриненко А. М., Грішнова О. А. та ін. – К. : КНЕУ, 2005. – 403 с.

3. Калина А. В. Економіка праці : навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. – К. : МАУП, 2004. – 272 с.

4. Курило Л. І. Інтелектуальний капітал: теоретичний аспект [Електронний ресурс] / Курило Л. І. – Режим доступу : http://www.gisnauka.com/NIEK_2006/Economics/9_17570.doc.htm.

5. Мазіна О. І. Людський капітал: економічний вимір, фізична сутність [Електронний ресурс] / Мазіна О. І. – Режим доступу : <http://udau.edu.ua/library.php?pid=1572>.